

Täysistunto

Keskiviikko 26.4.2017 klo 14.01—17.55

9. Lakialoite laiksi tuloverolain 92 §:n muuttamisesta

Lakialoite LA 15/2017 vp Matti Semi vas ym.

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 9. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

Keskustelu

17.46 **Matti Semi vas** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Lakialoitteessani tuloverolain 92 §:n muuttamisesta esitetään omaishoidon tuen tekemistä verovapaaksi etuudeksi tekemällä pykälään uusi 28) kohta.

Idea tähän aloitteeseen tuli erään omaishoitajan kanssa käymäni keskustelun pohjalta. Omaishoidon tuki on hyvin pieni ja vaihtelee kunnittain. Omaishoidon tuen alimman hoitopalkkion suuruus vuonna 2016 oli 387 euroa 49 senttiä kuukaudessa. Hoidollisesti raskaaseen siirtymävaiheeseen on mahdollista hakea omaishoidon tukea, joka on vähintään 774 euroa 98 senttiä kuukaudessa. Alin omaishoidon tuki kattaa tuskin välttämättömimmät menot. Ylimmillään tuki on yleensä vasta silloin, kun hoitotyö edellyttää hoitajalta kokopäiväistä työpanosta eikä hoidettavaa voi jättää yksin ja hoitotyö on erittäin raskasta. Ylimmilläänkään omaishoidon tuki ei ole huomattava korvaus raskaasta työstä.

Omaishoitajat tekevät yhteiskuntamme kannalta elintärkeää työtä. Omaishoitaja on henkilö, joka pitää huolta perheenjäsenestään tai muusta läheisestään, joka sairaudesta, vammaisuudesta tai muusta erityisestä avun tarpeesta johtuen ei selviydy arjestaan omatoimisesti. Omaishoitotilanteita arvioidaan Suomessa olevan tällä hetkellä noin 350 000, mutta vain ani harva omaishoitaja saa työstään lakisääteistä korvausta. Omaishoitosopimuksia oli Suomessa vuonna 2015 vain noin 43 000 kappaletta.

Arvoisa puhemies! Omaishoitajat kannattelevat työllään yhteiskuntamme sosiaalisia turvaverkkoja, koska omaishoitotilanteessa resursseja vapautuu muusta sosiaali- ja terveydenhuollosta. Omaishoito on myös monelle hoidettavalle itselleen se kaikista mieluisin hoitomuoto, sillä kukapa meistä ei haluaisi elää rakkaimpiensa rinnalla silloin, kun itse on erityisen haavoittuvassa asemassa, esimerkiksi muistisairaana tai vammautuneena. Omaishoito onkin yksi inhimillisyytemme merkki.

Näistä syistä omaishoitajat kokevat pienestä korvauksesta maksettavan veron hyvin epäoikeudenmukaiseksi. Paras tapa puuttua omaishoitajien tilanteeseen olisi tietysti nostaa tuntuvasti omaishoidon tukea, mutta verovapaus olisi konkreettinen keino parantaa yhdellä ratkaisulla välittömästi kaikkien omaishoitajien asemaa. Tulonjaollisilta vaikutuksiltaan omaishoidon tuen verovapaus hyödyttäisi määrällisesti kaikista eniten pienituloisia,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 43/2017 vp

koska omaishoitajat ovat pääosin pienituloisia. Tarkkaa tilastoa omaishoitajien tulojakaumasta ei ole, mutta Kelan vuonna 2014 ilmestyneessä julkaisussa "Rakas mutta raskas työ — Kelan omaishoitohankkeen ensimmäisiä tuloksia" kerrotaan omaishoitajan bruttomääraisten mediaanitulojen olevan 21 257 euroa vuodessa. Alhaisista mediaanituloista voi siis helposti päätellä, että verohyödyt eivät määrällisesti valuisi suurituloisille, koska omaishoitajien keskuudessa suurituloisia on hyvin vähän.

Vuonna 2014 valmistuneessa sosiaali- ja terveysministeriön omaishoidon kansallisessa kehittämisohjelmassa on myös kustannusarvio verovapaudelle: "Jos omaishoidon hoitopalkkio muutettaisiin verovapaaksi tuloksi, mutta siitä perittäisiin edelleen vakuutetun työeläkemaksu ja sairausvakuutuksen päivärahamaksu, verotulot supistuisivat arviolta noin 51 miljoonaa euroa vuoden 2013 ennakoituilla hoitopalkkioiden tasoilla ja saajamäärillä. Arviota tehdessä on käytetty vuoden 2013 veroperusteita ja oletettu lisäksi, että hoitopalkkiosta perityt työeläkemaksu ja sairausvakuutuksen päivärahamaksu olisivat edelleen vähennyskelpoisia verotuksessa. Verotulojen muutokseen sisältyy valtion- ja kunnallisveron lisäksi sairaanhoitovakuutusmaksun, kirkollisveron ja Yle-veron muutos. Pääosin verotulojen väheneminen aiheutuisi kunnallisverotulon supistumisesta, joka olisi noin 38 miljoonaa euroa eli 74 % verotulojen supistumisen yhteismäärästä."

Lakiesitys on siis selkeä, yksinkertainen toimenpide, joka sisältää kustannusarviot ja joka vastaisi suoraan omaishoitajien omiin tarpeisiin. Lakiesitys on siis hallitukselle oiva työkalu parantaa omaishoitajien asemaa. Pääministeri Jyrki Kataisen hallituksen ohjelmassa omaishoitajien asemaa luvattiin parantaa ja verovapautta selvittää. Asia ei kuitenkaan johtanut toimenpiteisiin. Samoin pääministeri Sipilän hallituksen ohjelmassa omaishoittoon luvataan kohdentaa resursseja.

Hallituksella on siis nyt hyvä hetki ottaa oma ohjelmansa käyttöön ja parantaa konkreettisesti omaishoitajien asemaa. Luotankin aloitteen etenemiseen hallituspuolueiden sisällä, sillä edellisellä vaalikaudella vuonna 2012 nykyisen pääministeripuolueen keskustan ollessa oppositiossa on keskusta tuolloin tehnyt saman sisältöisen lakialoitteen nykyisen ministeri Kimmo Tiilikaisen johdolla. Tiilikaisen aloitteen ovat allekirjoittaneet kaikki hallituksen nykyiset ministerit pääministeri Sipilää myöten. Toivon, että Sipilän hallitus ottaa tämän asian käsittelyyn ja positiivisessa mielessä vie verouudistusta eteenpäin. — Kiitos.

17.52 Jukka Gustafsson sd: Arvoisa puhemies! Luulen, että käytännössä kaikki kansanedustajat ovat saaneet vastata tai joutuneet vastaamaan turuilla ja toreilla omaishoitajien kysymykseen, miksi te vielä näistä vaatimattomista korvauksista peritte veroa, ja se on aina henkisesti ja vähän moraalisesti ongelmallinen tilanne. Ja edustajat sitten kukin vastaavat ja taaplaavat tyylillään, ja yleensä se vastaus on sillä tavalla myötäelävä, että ei se kohtuulliselta varmastikaan tunnu huomioon ottaen sen työn vastuun, joka omaishoitoon liittyy, myöskin henkisessä mielessä. Tässä mielessä edustaja Semin hyvin tehty ja hyvin esitelty lakialoite on tuen ansaitseva, ja haluan nyt tässä yhteydessä, kun olen paikalla, käyttää sitä tukevan puheenvuoron.

En nyt lähde tässä menemään erilaisiin yksityiskohtiin, että löytyykö sitten ehkä jotain välimuotoa tai vastaavaa, mutta jos nyt ajatellaan, että nämä kustannukset ovat muutamia kymmeniä miljoonia euroja, niin se ei noin valtiontalouden kannalta ole olennainen, mutta sen henkinen, psykologinen ja moraalinen merkitys omaishoitajille kiistatta olisi merkittävä.

Kiitos, edustaja Semi, aktiivisuudesta.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 43/2017 vp

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin valtiovarainvaliokuntaan.